

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS DERS İÇERİKLERİ

DERS İÇERİKLERİ

SOS 501 Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri

Bu derste, sosyolojik yöntem giriş; Sosyolojik yöntemin temelleri, metodun temelleri; sosyoloji ve tarih ilişkisi; tarihsel karşılaştırmalı yöntem; yorumlayıcı sosyoloji yöntemleri; sembolik etkileşimcilik; fenomenoloji, dramaturji ve etnomethodoloji; sosyolojik yöntemin yeni kuralları incelenecektir.

SOS 505 Sosyal Kültürel Antropolojide Güncel Çalışmalar I

Bu derste Antropolojinin alt alanları, sosyal ve kültürel antropolojinin bir bilim olarak gelişimi ve temel kavramları değerlendirilecek olup; Kültür kavramı ve kültürün özellikleri, Antropolojinin kültür kavramını ve kültürlere bakış açısı değerlendirilecektir. Sosyal ve Kültürel Antropolojinin yöntemi ile Sosyal ve Kültürel Antropolojide “alan çalışması” tekniklerini, katılarak gözlem tekniğini ve “etnografya” yöntemini birleştirir. Sosyal ve Kültürel Antropolojide araştırma yöntemlerinin ve katılarak gözlem yönteminin etik sorunları tartışılacak olup, bütüncül bakış açısı geliştirebilecektir. Ekoloji, üretim biçimleri ve ekonomi, sosyal organizasyon biçimleri sınıflar, aile, evlilik, akrabalık, soy kavramlarını, kültür içerisindeki rolünü ve farklı kültürlerdeki görünümünü değerlendirir. Derste kültürel değişme kavramı yorumlanarak, Toplum içerisindeki kurumların, sembollerin, sosyal yapıların etkileşimini, zaman içerisindeki değişimini, farklı formlar altında görünümü incelenir.

SOS 507 Kent ve Toplum

Kentleşme ile ilgili temel kavram ve sosyolojik teoriler. Dünyada özellikle Türkiye’de kentleşmenin nedenleri, özellikleri ve etkileri. Kentsel nüfusun kaynağı, özellikleri ve dağılımı. Kentsel bölgelerin sosyal yapısı. Kentin ekolojik düzeni. Kentlerde bireyler, gruplar ve sosyal kurumlar. Kentsel hayata uyum. Gecekondu gelişmesi incelenecektir. Ders, kent sosyolojisinde son zamanlarda ön plana çıkan, kentsel yaşam, farklılaşma ve ayrışma, sınıf, din, etnisite, kadın ve mekân ilişkisi gibi konular üzerinde yoğunlaşacaktır. Son dönem Türkiye kentlerinde yerel siyasetin oluşumunda sosyolojik etkiler değerlendirilecektir. Bu ders, son zamanlarda çokça tartışılan “kamusal alan” kavramını, kent sosyolojisinin birikiminden yararlanarak kentsel mekân çerçevesinde işlemeyi amaçlamaktadır.

SOS 508 Sağlık ve Toplum

Tıp sosyolojisi ile Sağlık ve Hastalık Sosyolojisi arasındaki farkları, bu alandaki güncel tartışmaları epistemolojik temelleriyle bilmek, Türkiye’de hem Tıp hem de Sağlık ve Hastalık Sosyolojisi adına yapılan çalışmaları incelemek, konu alanlarına yönelik bir araştırma önerisi geliştirme becerisi kazanmak ve sağlık

alanında bir araştırma yürütmek ve raporlaştırmak dersin temel amacıdır. Diğer bir ifade ile ders, sosyolojinin sahip olduğu tüm kuramsal ve metodolojik birikimin, sağlık alanına transferi anlamında bir 'Uygulamalı Sosyoloji' dir.

SOS 509 Türkiye'de Popüler Kültür

Ders, popüler kültürün insanların sosyal yaşamlarını ne derece etkilediğini irdelleyecektir. Bu amaçla özellikle Türkiye'de popüler kültürün ve medyanın günlük yaşamda yarattığı değişimin yanı sıra toplumsal, kültürel ve kurumsal anlamda popüler kültürün yeniden tanımlanması ve işlevlerini konu edinecektir.

SOS 510 Göç Sosyolojisi

Göç sosyolojisinin kuramsal temelleri, göç olgusunun belirleyen çeşitli nedenler, göç tipleri, uyum ve uyumsuzluk sorunları, mesleki değişimler, kültür çatışması ve yol açtığı sorunlar, asimilasyon ve doğurduğu tepkiler. Yabancı toplumlarda kültürel benliği koruma, göç alan ülkelerde milli nüfus içinde yabancıların oranı ve yabancılara karşı tutum. İşgücü göçü, geriye dönüş ve doğurduğu sorunlar. Türkiye ve Batı Avrupa arasındaki ilişkiler. Türkiye'de göç sosyolojisi ile ilgili araştırmalar. Gecekonduların doğmasını ve gelişmesini etkileyen faktörler. Gecekonduların bazı sosyal kültürel özellikleri. Gecekondu bölgelerinde yaşayanların değişik sosyal durumlarda sürdürdükleri sosyal ilişkilerin analizi. Bir sosyal problem olarak gecekondu gelişmesi ve bu problemin çözüm yolları incelenecektir.

SOS 511 Din ve Toplum

Bu derste dini kurum ve dini yapılanmaları, dini temalarla toplumsal yapı arasındaki ilişkileri ve dinin toplum, toplumun din üzerindeki etkileri konuları içermektedir. Tarihsel süreçte dinin diğer toplumsal kurumlara nasıl etki yaptığını ve din-toplum ilişkisi açısından hangi süreçlerden geçtiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Din ve sosyoloji; Din ve toplum; Sosyolojik perspektifte din; Sosyal değişim ve din; Din ve sosyal tabakalaşma; Post-modern dünya sürecinde dinin yeni durumu; Türkiye deneyiminde din sosyolojisi,

SOS 512 Mitoloji, Kültür, Kültürel Simge ve Semboller

Mitoloji nedir? Sosyoloji ile Mitoloji ilişkisi ve diğer dünya kültürlerinin mitolojilerinin birbirlerine etkisi ile Klasik Yunan Mitolojisinin doğuşu ve etkilendiği unsurlardan bahsedilecektir. Yunan, Roma ve Türk Mitolojisinde tanrılar, kahramanlar, mitolojik yaratıklar ve öyküleri anlatılacaktır. Bu uygarlıkların sanatsal ve kültürel gelişiminde önemli rol oynayan mitolojik anlatımların, sanat eserlerine nasıl yansıdığı aktarılacaktır. Yalnız sanat alanında değil bilim, din ve günlük yaşam ilişkilerinde de insanlar arası iletişimin ortak unsuru olan düşüncenin oluşum sürecinde sembolik anlatımlar önemli bir yer tutmaktadır. Bu derste mit, kültür simge ve sembollerin aynı kültüründe farklı katmanlarında nasıl yorumlanabildiği incelenecek olup, tarihsel süreç içerisinde sembolik anlatımlar, kültür etkileşimi, din, gelenek, görenek, inanış, töreler, doğa verileri, sembol ile insan ilişkisi üzerinde durulacaktır. İnsanlık ile birlikte var olmuş, tarih öncesi dönemlerden bu yana, özellikle sosyolojik anlamda köklü bir kültür birikiminin göstergeleri olan Mitsel anlatılar, kültürel simge ve semboller değerlendirilecektir.

SOS 513 Ekonomi ve Toplum

Bu derste ekonomi ve sosyoloji arasındaki ilişki tarihsel bir süreçte irdelenmektedir. Sadece teknik ve matematiksel bir bilim olmaktan öte iktisadın insanlık tarihi boyunca sosyal, kültürel ve fikrî yapılarla ilişkisini ele almak bu dersin temel amacını oluşturmaktadır. Bu çerçevede iktisadın toplumların ve kültürlerin yapılarındaki rolü ve tersine, Toplumların ve kültürlerin iktisadi düşünce ve zihniyetler üzerindeki etkisine dikkat çekilmesi bu dersin amaçlarından. İktisat sosyolojisinin amacı ve konusu ve iktisadi düşüncenin

doğuda ve batı ortaya çıkışı ve gelişmesi ile, eski Yunan, feodalizm ve sanayi toplumlarında iktisadi düşüncenin geçirdiği safhalar ve bu safhaları temsil eden akımlar dersin içeriğini oluşturmaktadır. Bunun yanında küreselleşme ve etkileri ile yoksulluk, kayıt dışı ekonomi, girişimcilik, vs. gibi güncel konular da ders kapsamında ele alınmaktadır.

SOS 514 Yaşlılık Sosyolojisi

Bu derste, yaşlılık olgusunun anlaşılmasında sosyolojik tanımlamanın yeri, Yaşlılığın sosyolojik yönü, toplumdaki belirli özellikleri paylaşan bir yaş grubundan beklenen toplumsal rol, statü ve değerler söz konusu rol, statü ve değerlerin yaşlı olarak nitelenen insanlar için ifade ettiği anlam ve karşılık geldiği toplumsal pratikler, sosyolojik anlamda yaşlılık kavramı, yaşlılığın sosyal rol ve statülerle inşa edilmiş sürecini ve bu bağlamda yaşlılık, yaşlanma ve yaşlılara dair oluşan toplumsal değerlerin toplum üzerinde oluşturduğu izdüşüm olarak ele alınmaktadır. Daha açık bir ifade ile yaşlılığın sosyolojik yönü, yaşlının ve toplumun yaşlılık ve yaşlanmaya dair algı, tutum ve beklentilerinin sosyal hayattaki karşılığının anlaşılması ve buna göre oluşan toplumsal yaşlılık inşasının yaşlılar ve sosyal hayat üzerindeki etkileri üzerinde durulmaktadır.

SOS 515 Bilim Tarihi

Bu derste bilgi kuramları ve bilim tarihi dersin iki ana eksenini oluşturur. Derste öğrencilerin akademik hayatları boyunca ihtiyaç duyacakları temel felsefi sorun ve kavramların tanıtılmasının yanı sıra akıl yürütme teknikleri ve mantıksal düşünme kuralları da aktarılacaktır. Felsefenin klasik problemlerine ek olarak bilim tarihinden çeşitli tartışmaların felsefi altyapısı araştırılır.

SOS 502 Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri II

Nitel araştırma mantığı ve nitel araştırma teknikleri: iz sürme, paydaş analizi, örnek olay, sözlü tarih, odak grup, mülakat, katılımlı gözlem konular arasındadır. Öğrencilerin, sosyal bilimlerde araştırmacıların ilgi alanları ile ilişkili karşılaşılan spesifik bir problemin çözümüne yönelik uygulamalı araştırma yapabilmeleri sağlanacaktır. Bu derste öğrenci, araştırmasını bilimsel araştırma yöntemlerine uygun olarak tasarımıyabilecek ve veriler toplayarak sonuçlarını analiz edebilecektir.

SOS 506 Sosyal Kültürel Antropolojide Güncel Çalışmalar II

Bu derste küreselleşmenin insan toplulukları ve kültür üzerindeki etkileri değerlendirilir. Günümüzde antropolojinin uygulama alanları ve dünyadaki örnekleri karşılaştırılarak incelenir. Dünya üzerindeki farklı coğrafyalarda, farklı ekolojik koşullarda yaşayan farklı kültürleri ve farklı toplumlar üzerine yazılmış etnografya örnekleri çözümlenir. Kültürleri bütüncül yaklaşımla okuma becerilerini geliştirir. Böylece öğrenci farklı topluluklardaki farklı davranışların nedenlerini, farklı kültürlerin özelliklerini yorumlama becerilerini geliştirir. Dersin amaçları arasında kültürler arasındaki farklılıkların nedenlerini anlayabilme ve analiz edebilme, bir kültürü kendi özel bağlamında bir bütün olarak değerlendirebilme, eleştirel düşünebilme ve yazabilmedir.

SOS 516 Türkiye’de Ekonomi ve Toplum

Bu derste temel amaç iktisadi olguyu sosyal ilişkiler ve düzenekler içinde ele alınmasının temel kriterlerini vermektir. Derste tarihsel boyut ile mekansal boyut belirli ilişkiler seti dolayımında öğrencilere aktarılmaktadır. Türkiye’de ekonomi ve toplum arasındaki ilişkiyi vurgulamak. Toplum ve Ekonomi ilişkisi hakkındaki sosyolojik yaklaşımları incelemek dersin amaçları arasındadır. Ayrıca öğrenciler İktisat Sosyolojisinin temel konuları hakkında bilgilendirileceklerdir.

SOS 517 Kırsal Alan Yaşlılığı

Bu derste kırsal yaşlılığının sosyolojik boyutları üzerinde durulacaktır. Bir yandan yaşlı ve yaşlılık dönemi ile ilgili problemlerin neler olduğu üzerinde durulurken diğer yandan toplumsal yaşlanmanın neden olduğu sosyal, ve ekonomik açmazlar ve potansiyel çatışma alanları incelenecektir. Bu bağlamda demografik olarak kırsal alan yaşlısının yalnızlaşma sorunsalı ile ilgili veriler ve olası çözüm yolları üzerinde durulacaktır. Yaşlanma sosyolojisinde temel kavram ve kuramlar yoluyla kırsal alan yaşlılık sürecini ve bu süreç içerisindeki farklılıkların ve dinamiklerin anlaşılmasını sağlamaktır.

SOS 518 Aile ve Toplum

Aile ve aile tiplerinin oluşması, sanayileşmeyle birlikte ailenin yapısında meydana gelen değişimler, aile içi ilişkiler (aile içi otorite ve güç ilişkileri, aile içi ilişkilerde yatay ve dikey iletişim), toplumsal cinsiyet ve farklı toplumlarda çocuğun değeri, v.b. konular oluşturmaktadır. Ailenin genel olarak ve sosyolojik incelenmesi yapılarak tarihsel bağlamda dünyada ve Türkiye'de yaşanan değişimler irdelenecektir.

SOS 519 Gündelik Yaşam Sosyolojisi ve Kültür Kişilik Gündelik yaşamın sosyolojisi dersi, İnsanlar düşüncelerini ve pratiklerini ortaya koyduğu gündelik yaşam sosyolojisi bireylerin eylemleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu çerçevede ders, çağdaş kuramsal bilgiler ışığında gündelik yaşamda yapılan eylemlerimizi tekrar düşünmeye sevk etmeyi amaçlar. Ayrıca Kültür, Kişilik, Kimlik, Kültür-Kişilik ilişkisi ve gündelik yaşamdaki etkileri üzerinde durur. Gündelik hayat ve Modernite, Uygarlık ve Eylemlerin değişimi, Marxizm'de Gündelik Yaşam, Gündelik hayatta Çalışma ve Boş Vakit, Gündelik Yaşam Sosyolojisinde Taktik, Strateji ve Ara Mekanlar, Gündelik Yaşam Biçimleri ve Tüketim, Fenomenolojik Yaklaşım ve Amerikan Mikrososyolojisinde Gündelik Yaşam.

SOS 520 Göç ve Değişme

Bu derste İç göç ve dış göç olguları ile göçün itici ve çekici sebepleri yanında geçmişte ve günümüzde Türkiye'ye yönelen göç hareketleri, nedenleri ve sonuçları incelenecektir. Göçmenler ve/veya mülteciler hem göç ettikleri ülkelerin, hem de ayrıldıkları ülkelerin bütün toplumsal kurumlarında ve kentlerinde önemli dönüşümler yaşanmasına neden olmaktadır. Dünyadaki göç süreçleri ve eğilimlerinden Türkiye de ziyadesiyle etkilenmektedir. Kent Çalışmaları alanında lisansüstü eğitim alacak öğrencilerin yerel ve küresel anlamda kentlerin göçlerle nasıl dönüştüğünü anlama ve analiz etme becerisi kazanabilmeleri önemli olacaktır.

SOS 521 Siyaset Felsefesi Tarihi

Ders modern siyaset felsefesi tarihinden dört isim üzerine yoğunlaşacaktır: Thomas Hobbes, John Locke, Jean-Jacques Rousseau ve David Hume. Bu ders bütün politik düşünce tarihini kapsama amacı taşımamaktadır. Daha ziyade özgürlük, otorite, mülkiyet, eşitsizlik ve toplumsal sözleşme gibi hala tartışılmalı kavramlara odaklanarak erken modern dönemden bazı temel metinleri analiz etmeyi hedeflemektedir.

SOS 522 Edebiyat Sosyolojisi

Bu derste kuramsal ve uygulamaya yönelik bilgiler verilerek, edebi metinlere yönelik sosyolojik bir perspektiften değerlendirmeler yapılacaktır. Bu dersin amacı, öğrencilerin, Edebiyat ve Sosyoloji arasındaki ilişkilerin temel alınması suretiyle çizilen bir kavramsal çerçeve dahilinde, edebi eserlerle, mikro ve makro düzeylerdeki sosyal süreçler ve sosyolojik teoriler arasında ilişkiler kurabilmelerini sağlayacak bir değerlendirme ortamına katılmalarını sağlamaktır.

SOS 523 Felsefe Tarihi

İnsanlık tarihinde sistematik düşüncenin yeri ve önemi, felsefe tarihindeki temel soru ve cevapların ortaya

çıkışı, sosyo-ekonomik ve siyasal koşulların çözümlenmesinde felsefenin yeri dersin konuları arasında yer almaktadır. Felsefenin başlangıcı; Antik Yunan; Mitolojiye tepki; Thales, Anaximendros, Anaximenes, Empedokles, Demokritos; Herakleitos, Parmenides; Anaxagoras, Sofistler; Sokrates ve Platon; Aristoteles; Epiküros, Stoilkos; Plotinus, Septikler; Patrics, St. Augustinus ve St. Thomas incelenecektir.

SOS 524 Eğitim Sosyolojisi

Bu derste, öğrencilerin eğitim sosyolojisi hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanır. Toplumsallaşma ve toplumsallaşmaya eğitim kurumları ve diğer kurumların etkilerini; Toplumsal değişme, toplumsal hareketlilik, toplumsal ilişkiler ve toplumsal tabakalaşmada eğitimin rolü; Toplumda rol ve statü kazanmada eğitimin etkisi, Sosyal adalet ve eğitimde fırsat eşitliğini gibi konularla birlikte Eğitimin Etimolojik Tahlili; Sosyal Kurumlar ve Eğitim; Sosyal Değişme ve Eğitim; Eğitimin Sosyal ve Gizil Fonksiyonları; Eğitim Sosyolojisinin Tarihi Yöntemi ve Alanı; Çağdaş Eğitim Akımları; Eğitim – Teknoloji – Modernleşme, Kültür ve Eğitim gibi konular dersin konuları arasında yer almaktadır.